

СТУДЕНТСЬКА МОБІЛЬНІСТЬ: АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ТИПИ

Василь Білокопитов, к. пед. н., доц.
Сумський національний аграрний університет
м. Суми, Україна

Метою дослідження стало вивчення зростання актуальності мобільності та професорсько-викладацького складу. Питання мобільності було одним із головних складових Болонського процесу. На комюніке конференції Міністрів вищої освіти (Берген, 2005) визначалось, що мобільність студентів та викладачів у всіх країнах-учасницях становить одне із ключових завдань Болонського процесу.

Сучасна вища освіта має готувати кадри визнані та здатні діяти у міжнародному масштабі. Це передбачає розвиток можливостей адаптації випускників, формування у студентів навичок спілкування з представниками інших культур, формування у них мислення громадянина глобального світу. Крім того, мобільність студентів виступає як провідний чинник покращення якості вищої освіти.

Розкрито, що розширення схем академічної мобільності є ознакою інтернаціоналізації сьогодні. Хто міг би передбачити, що ще двадцять п'ять років тому міжнародна академічна мобільність для студентів, а також науковців та викладачів зможе перерости у високо конкурентоспроможний багатомільйонний міжнародний бізнес з найму? Сьогодні найпопулярніші країни для іноземних студентів інвестують у великі маркетингові кампанії для залучення найкращих та найяскравіших талантів до навчання та роботи у своїй країні для того, щоб задовольнити великий попит з боку уряду та приватної галузі на людські ресурси для задоволення їх інновацій та цілі дослідження. Першочергова мета в допомозі студентам з країн, що розвиваються, переїхати до іншої країни, щоб закінчити ступінь та повернутися додому, швидко згасає, оскільки країни змагаються за утримання «мозку».

Загалом, вища освіта стає важливішим фактором у розробці політики і зараз вона працює в тіснішій співпраці з імміграцією, промисловістю та науково-технічними секторами для розробки комплексної стратегії залучення та збереження знань працівників.

Питання мобільності студентів дуже важливе для забезпечення нашої освіти досвідом європейських країн та забезпечення якості вищої освіти. У статті Ф. Альтбаха (Philip G. Altbach, 2004) «Вища освіта перетинає кордони» надається інформація, що кількість студентів, які навчалися за межами своїх країн у 2004 році становило 2 млн., а на 2025 рік передбачалось їх збільшення до 8 млн [2].

Нашу увагу привернуло дослідження доктора Дж. Хелмана (Dr. Jochen Hellmann, 2010), з його детальною характеристикою типів студентської мобільності. Дослідник виокремлює такі типи мобільності: мобільність ступенів (*degree mobility*) та мобільність кредитів (*credit mobility*).

Мобільність ступенів, в свою чергу поділяється на повну мобільність ступеня з елементами міграції (*full degree mobility with migratory aspects*) та міжциклічна мобільність (*intercycle mobility*). Мобільність ступенів потребує

глибоких знань мови, визначає вигоду країни при отриманні. Головним же недоліком є проблема «відтоку мозку». **Міжциклічна мобільність** передбачає глибоке розуміння двох академічних систем, підвищує конкурентоспроможність, вона порівняно проста в організації.

Щодо мобільності кредитів, то вона поділяється на:

а) неструктуровану мобільність (*unstructured mobility*), яка може бути *неструктурованою самоорганізованою індивідуальною* (як правило, у тривалих, попередніх, доболонських навчальних програмах): індивідуальний досвід навчання, сильне здобуття індивідуальної незалежності й особистої зрілості та *коротку організовану групову мобільність* (*тип літня школа*) як «аперитив» для більш тривалих періодів мобільності, легко сумісна з індивідуальними уподобаннями, не трудомістка.

б) напівструктурована мобільність (*semi-structured mobility*), яка, в свою чергу, поділяється на *напіворганізовану індивідуальну мобільність* (*тип Еразмус*), що свідчить про гарне поєднання індивідуального вибору та інституційної підтримки. Другою складовою такої мобільності є вікно мобільності (необов'язкове), яке полегшує роботу установ та дає можливість вибору й індивідуального досвіду.

в) структурована мобільність (*structured mobility*), яка складається з вікна мобільності (обов'язково), що по собі відносно комфортно з точки зору студентів; 100% мобільність серед учасників. Але нелегка відповідальність, яку несуть установи; ризик фінансового навантаження для стримування студентів. Іншою частиною виступає інтегрована мобільність (тип спільних програм), що передбачає глибоке розуміння двох академічних систем, високу академічну якість та цінність. Крім цього цінується роботодавцями.

Три ключові питання, пов'язані з усіма категоріями мобільності:

1) зарахування балів за курсові роботи, взяті за межами «домашнього» закладу; 2) хто присвоює кваліфікаційну програму; 3) чи визнається «вдома», у приймаючій та інших країнах, де студенти можливо хочуть отримати подальшу освіту [1].

Зроблено висновок, що не існує такого поняття як «ідеальний тип мобільності». Таким чином, нормативна модель того, як має виглядати найкраща форма мобільності, є недоступною. Однак, це може бути корисним при усвідомлюванні багатьох існуючих підходів.

Ключові слова: мобільність, вища освіта, якість вищої освіти.

Література

1. Dr. Jochem Hellmann (2010) Types of Student Mobility. Available at: http://www.aic.lv/bolona/2010_12/Sem_10_12/Oslo_modern/vortrag-types-of-student-mobility-vortrag-2011-oslo.pdf

2. Philip G. Altbach (2004) Higher Education Crosses Borders / This article appears in *Change* March-April, 2004. Available at: https://www.researchgate.net/publication/233178680_Higher_Education_Crosses_Borders_Can_the_United_States_Remain_the_Top_Destination_for_Foreign_Students